

Για μιά ριζική μεταρρύθμιση στα πανεπιστήμια

Η αναβολή ψήφισης του νέου νόμου πλαισίου για τα πανεπιστήμια, αν και έχει εκληφθεί ως νίκη των δυνάμεων της αδράνειας, δεν είναι απαραίτητα μιά αρνητική εξέλιξη. Σε ένα τόσο σημαντικό θέμα δεν δικαιολογούνται βιασύνες. Αναμφισβήτητα η μεγάλη πλειοψηφία των πανεπιστημιακών, των φοιτητών, του πολιτικού κόσμου, και της κοινωνίας αναγνωρίζει την ύπαρξη τεράστιων προβλημάτων στην ανώτατη εκπαίδευση. Το ζητούμενο τώρα είναι να βρεθεί μιά αποτελεσματική διαδικασία με την οποία όλες οι κατατεθείσες ή κατατιθέμενες απόψεις στα πλαίσια ενός νηφάλιου και εποικοδομητικού διαλόγου να συλλεχθούν, να αξιολογηθούν, και να συντεθούν έτσι ώστε να βρεθούν οι βέλτιστες λύσεις.

Κατά τη γνώμη μας, το κατατεθέν προσχέδιο νόμου είναι σαφώς στη σωστή κατεύθυνση. Περιέχει πολλά θετικά στοιχεία, αν και ορισμένα θέματα χρειάζονται πλιό προσεκτική επεξεργασία. Όμως, ας αναρωτηθούμε: μπορεί αυτό το νομοσχέδιο να μας δώσει τα πανεπιστήμια υψηλής ποιότητας που όλοι επιθυμούμε; Μάλλον όχι. Το προσχέδιο περιέχει μέτρα βελτιωτικά του ισχύοντος νόμου πλαισίου. Κάνει δηλαδή «μερεμέτια» στο παρόν οικοδόμημα, αντί να κτίζει εκ βάθρων ένα νέο. Τα βήματα αυτά είναι πολύ δειλά σε σχέση με μέτρα που παίρνουν άλλες χώρες, όπως η Γερμανία. Με αυτόν το ρυθμό η απόσταση που μας χωρίζει από άλλες χώρες θα συνεχίσει να αυξάνεται αντί να μειώνεται. Ως τότε θα κάνουμε δειλά βήματα εκεί που χρειάζονται άλματα; Ως τότε θα συμβιβαστούμε με το καλούτσικο αντί να επιδιώκουμε το άριστο;

Τα δύο μεγάλα ζητήματα που δεν θίγει το κατατεθέν προσχέδιο είναι α) ο σχεδιασμός μιάς εθνικής πολιτικής και στρατηγικής για τα πανεπιστήμια, και β) η αυτοτέλεια των πανεπιστημίων.

Η αναγκαιότητα ενός καλού εθνικού σχεδιασμού έχει γίνει πασιφανής με τα μεγάλα λάθη που έχει διαπράξει το ΥΠΕΠΘ τα τελευταία 30 χρόνια. Δεν μπορεί η εκπαιδευτική πολιτική να αλλάζει ριζικά με την εναλλαγή προσώπων στο Υπουργείο Παιδείας. Δεν μπορεί η εκπαιδευτική πολιτική να χαράσσεται από ανθρώπους χωρίς ειδικές γνώσεις, χωρίς σοβαρή μελέτη, και ενίοτε με γνώμονα μικροκομματικά οφέλη. Ένα τόσο καίριο ζήτημα θα έπρεπε να θεσμοθετηθεί ρητά στο νέο νόμο πλαίσιο.

Η αυτοτέλεια των πανεπιστημίων είναι πάγιο αίτημα των πανεπιστημιακών το οποίο η πολιτεία αρνείται να ικανοποιήσει. Ο κύριος λόγος φαίνεται να είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης. Δυστυχώς, δεδομένων των φαινομένων αναξιοκρατίας, συναλλαγής, διαπλοκής και διαφθοράς στα πανεπιστήμια, η έλλειψη εμπιστοσύνης είναι εν μέρει δικαιολογημένη. Αυτοτέλεια υπό το παρόν καθεστώς πιθανόν να οδηγούσε σε περαιτέρω ενδυνάμωση αυτών των φαινομένων. Όμως και το παρόν υπερσυγκεντρωτικό σύστημα όπου το παραμικρό πρέπει να εγκρίνεται από το ΥΠΕΠΘ είναι αναποτελεσματικό, γραφειοκρατικό, και αποτρέπει την ανάληψη πρωτοβουλιών από τα ίδια τα ιδρύματα. Χρειάζεται ένας νέος τρόπος διοίκησης των πανεπιστημίων που να επιτυγχάνει την αποκέντρωση αλλά ταυτόχρονα να εγγυάται και την αξιοκρατία, τη διαφάνεια, και την υπευθυνότητα. Οι εμπειρίες άλλων χωρών δείχνουν ότι ο στόχος αυτός είναι εφικτός, αρκεί να γίνει προσεκτικός και διεξοδικός σχεδιασμός που να λαμβάνει υπ' όψη του τις ιδιαιτερότητες των ελληνικών πανεπιστημίων.

Η Ελλάδα έχει την τύχη να διαθέτει διακεκριμένους επιστήμονες στα καλύτερα πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Αμερικής. Αλλά και μέσα στην Ελλάδα υπάρχουν πολλοί εξαιρετικοί επιστήμονες με ευρείες εμπειρίες από πανεπιστημιακά συστήματα άλλων χωρών. Θα μπορούσε η κυβέρνηση, από κοινού με την αντιπολίτευση, να απευθυνθεί επίσημα σε κάποιους από αυτούς (που να μην έχουν καμία σχέση με μας) και να τους ζητήσει, σε συνεργασία με την πανεπιστημιακή κοινότητα, το Υπουργείο, και τα κόμματα, να επεξεργαστούν και να καταθέσουν μέσα στους επόμενους μήνες μιά ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ με στόχο τη ΡΙΖΙΚΗ αναμόρφωση του πανεπιστημιακού μας συστήματος. Δηλώσεις πολιτικών προσώπων όλων των αποχρώσεων καταδεικνύουν την επιθυμία για μιά τέτοια τομή και δίνουν μιά αμυδρή έστω ελπίδα διακομματικής συνεννόησης στο κρίσιμο αυτό ζήτημα.

Θέμης Λαζαρίδης, Δάφνη Μανουσάκη, Κώστας Τσίπης, Εμμανουήλ Κατσάνης, Αθανάσιος Νενές, Σπυρίδων Ραφομανίκης, Γιάννης Παπαπολυμέρου, Νίκος Ζαφειρόπουλος, Στέλιος Παπαλεξανδρόπουλος, Κωνσταντίνος Μπούλης, Ζαφειρία Αθανασίου, Κική Γουναρίδου, Δημήτριος Κοντογιάννης, Αντώνης Ζαβαλιάγκος, Χρήστος Κολυμπίρης, Ελευθέριος Γκιουλέκας, Αθανάσιος Θεολόγης, Μιχάλης Λαγουδάκης, Αθανάσιος Μπούλης, Κορνηλία Παρασκευά, Θανάσης Οικονόμου, Μιχάλης Δανίκας, Θεόδωρος Καλτσούνης, Νικόλαος Σαχινίδης, Σπύρος Οικονομίδης, Κώστας Σούκουλης, Θεόδωρος Παγτζής, Βασίλειος Αλεξιάδης, Αρετή Τσιόλα, Στέλιος Καββαδίας, Μανώλης Αντωνογιαννάκης, Παύλος Μαραγκάκης, Σέργιος-Ορέστης Κολοκοτρώνης, Γιάννης Βολανάκης, Γιώργος Φυτάς, Σπύρος Αγαθός, Γιώργος Ασημέλλης, Βασιλική Πανούση, Κωνσταντίνα Αλεξανδροπούλου, Νικόλαος Σκαρμέας, Δημοσθένης Μπούρος, Μαρία Μαυρουδή, Ελένη Μυλωνά, Βλάνσος Τσιάτσης (44)

Τίτλοι και διευθύνσεις δίνονται στην ιστοσελίδα GreekUniversityReform.org.
Αν θέλετε να προσθέσετε την υπογραφή σας, στείλτε μήνυμα στο tlazaridis@ccny.cuny.edu.